OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

LsN Salla Silvola

Lausunto

15.6.2026

Eduskunnan lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 107/2026 vp)

1 Esityksen keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kuolinpesän palvelualustasta ja laki kuolinpesän osakasrekisteristä sekä muutettavaksi perintö- ja lahjaverolakia, hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, perintökaarta, ulosottokaarta sekä lakia tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan.

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua kattamaan myös kuolinpesän sähköisen asioinnin. Palvelualustalla tarjottaisiin sähköisen asioinnin palvelu ehdotettuun uuteen kuolinpesän sähköiseen osakasrekisteriin sekä mahdollisuus sähköisen perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimiseen. Sekä perukirja että perunkirjoitus olisi jatkossa mahdollista toimittaa osittain tai kokonaan myös sähköisesti. Perukirjan sisältöä ajanmukaistettaisiin ja jokaiseen kuolinpesään tulisi jatkossa nimetä kuolinpesän yhteyshenkilö. Perunkirjoitukselle tarkoitettua määräaikaa pidennettäisiin kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Vaikka esityksen tavoitteena on mahdollistaa kuolinpesän sähköinen asiointi, sen ohella säilytettäisiin mahdollisuus myös paperilla tapahtuvaan asiointiin.

Lakivaliokunta on pyytänyt esityksestä lausunnon valiokunnan toimialan osalta liittyen erityisesti oikeusministeriön hallinnonalaan ja siviilioikeuden näkökulmaan. Oikeusministeriön lausunto on tästä syystä rajattu vastaavasti kuolinpesän osakasrekisteriä koskevan lakiehdotuksen siviili- ja rikosoikeudellisiin liittymiin (luku 2, 18 ja 36 §) sekä hallituksen esitykseen sisältyviin, oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluviin kolmeen liitelakiin (lakiesitykset 7-9; perintökaari, ulosottokaari ja L tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan). Oikeusministeriö on myös osallistunut edellä mainittujen lakiehdotusten valmisteluun. Lisäksi oikeusministeriö lausuu ehdotuksen vaikutuksista tuomioistuimiin ja oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisiin. Muihin oikeudenaloihin kuuluvien asioiden, kuten tietosuojan, julkisuuden ja salassapidon osalta oikeusministeriö esittää huomionsa mietintövaliokunnalle.

2 Lakiehdotus nro 2: Laki kuolinpesän osakasrekisteristä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kuolinpesän osakasrekisteristä (ns. KORI-laki). Rekisterin tarkoituksena on mahdollistaa kuolinpesän henkilöpiiriä koskevan ajantasaisen tiedon saatavuus osakkaiden ja kolmansien etujen ja oikeuksien turvaamista sekä viranomaistoimintaa varten (2 §). KORI-lakiin sisältyy erilaisia toimintavelvoitteita. Rekisteriin tallennettavat tiedot saadaan yhtäältä jo olemassa olevista viranomaisrekistereistä ja toisaalta ehdotettavien uusien tiedonantovelvoitteiden kautta. Sellaiset kuolinpesän osakkaita ja muita kuolinpesän henkilöpiiriä koskevat tiedot, jotka eivät ole saatavissa viranomaisrekistereistä, toimittaisi kuolinpesän puolesta perintökaaren 20 luvun 6 §:ssä tarkoitettu kuolinpesän ilmoittaja. Koska kuolinpesän sähköinen asiointi ja näin ollen myös sähköisen kuolinpesän osakasrekisterin käyttö on vapaaehtoista, on asianmukaista, että kuolinpesän ilmoittajalle säädetty velvollisuus tietojen toimittamiseen rekisteriä varten on ehdollinen sille, että kuolinpesän ilmoittaja ryhtyy käyttämään sähköistä kuolinpesän osakasrekisteriä (1 §).

KORI-lain siviilioikeudelliset liittymät kohdistuvat ennen kaikkea sen 2 lukuun, jossa säädetään muun muassa rekisteriin tallennettavien tietojen sisällöstä, kuolinpesän ilmoittajan velvollisuuksista ja ilmoitettujen tietojen julkisesta luotettavuudesta.

Tallennettavien tietojen sisältöä koskeva 5 § erottuu luvun muista säännöksistä laajuudellaan. Pykälässä on 5 momenttia. Pykälän 1 momentissa luetellaan viranomaisrekistereistä automaattisesti koottavat perustiedot, 2 momentissa luetellaan ne täydentävät tiedot, jotka kuolinpesän ilmoittaja ilmoittaa rekisteriin, ja 3 momentissa luetellaan ne tiedot, jotka Digi- ja väestötietovirasto tallentaa lisäksi rekisteriin toiselta viranomaiselta saadun tiedon tai kuolinpesän palvelualustan käytön perusteella. Pykälän 4 ja 5 momentit tarkentavat tai täydentävät aiemmissa momenteissa lueteltuja tietosisältöjä.

Vaikka kuolinpesän osakasrekisterin keskiössä on nimenomaan kuolinpesän osakkaita koskevien tietojen rekisteröinti, rekisterin tietosisältöä koskevan sääntelyn (5 §) tarkoituksena on korvata laajemminkin perukirjan osakasluetteloon perintökaaren 20 luvun 2, 3, 5 ja 6 §:n nojalla kirjattava henkilöpiiri. Tästä syystä kuolinpesän osakasrekisteriin tallennetaan perittävän ja osakkaiden lisäksi myös tiedot perittävän kuolinhetkisestä ja sitä aiemmista puolisoista, toissijaisista perillisistä, näiden edunvalvojista tai edunvalvontavaltuutetuista sekä mahdollisesta testamentin toimeenpanijasta, pesänselvittäjästä ja konkurssipesän pesänhoitajasta. Erityisen tärkeää on, että kuolinpesän osakasrekisteriin tallennetaan tieto siitä henkilöstä, joka kuolinpesän puolesta on ilmoittanut tiedot rekisteriin (*kuolinpesän ilmoittaja*) ja tieto siitä henkilöstä, joka perintökaaren 20 luvun 2 §:ään ehdotettavan uuden 3 momentin mukaan ottaa jatkossa vastaan kuolinpesää koskevat tiedoksiannot, ilmoitukset ja tiedustelut (*kuolinpesän yhteyshenkilö*). Useimmissa kuolinpesissä nuo tehtävät todennäköisesti keskitetään yhdelle ja samalle henkilölle, mutta se ei ole välttämätöntä.

Jos kuolinpesän ilmoittaja ryhtyy käyttämään sähköistä kuolinpesän osakasrekisteriä, kuolinpesän ilmoittajan velvollisuuksiin kuuluu lain 8 §:n nojalla tarkastaa kuolinpesän osakasrekisteriin automaattisesti muodostuneet perustiedot ja ilmoittaa perustietoja täydentävät tiedot (esimerkiksi avio-oikeuden sisältöä tai testamentin olemassaoloa ja yleistestamentin saajia koskevat tiedot). Sitten kun tiedot ovat oikein ja täydelliset, tiedot tulee vakuuttaa KORI-lain 8 ja 11 §:ssä säädetyin tavoin oikeiksi viimeistään siinä yhteydessä, kun perukirja toimitetaan Verohallinnolle perintökaaren 20 luvun 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

KORI-lain 14 §:ssä säädetään osakasrekisterin tietojen julkisesta luotettavuudesta. Osakasrekisterin tiedot voivat saada julkisen luotettavuuden vain siinä tapauksessa,

että kuolinpesän ilmoittaja tarkastaa ja vakuuttaa viranomaisrekistereistä kootut perustiedot niitä muuttamatta tai täydentämättä. Jos tietoja on täydennetty, pelkkä kuolinpesän ilmoittajan oikeaksi vakuuttaminen ei riitä tietojen julkisen luotettavuuden saavuttamiseen. Jos tietojen vahvistamiselle on tarvetta, sitä tulee hakea Digi- ja väestötietovirastolta tai Ahvenanmaan valtionvirastolta perintökaaren 20 luvun 9 a §:ssä tarkoitetulla tavalla.

KORI-lakiin sisältyy lisäksi erityissäännös kuolinpesän ilmoittajan siviilioikeudellisesta vastuusta. Lain 15 §:n mukaan, jos ilmoittaja on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ilmoittanut osakasrekisteriin virheellisiä tai puutteellisia tietoja, hän vastaa ilmoittamiensa ja tarkastamiensa tietojen luotettavuudesta sen jälkeen, kun hän on vakuuttanut tiedot oikeiksi. Kuolinpesän ilmoittajan on korvattava virheellisistä tai puutteellisista tiedoista aiheutunut taloudellinen vahinko sille, jonka oikeus on rekisterimerkinnän oikeellisuudesta riippuvainen. Ilmoittaja on korvausvelvollinen kuitenkin vain, jos korvausvelvollisuutta on pidettävä kohtuullisena ottaen huomioon tietojen antamisen tarkoitus ja merkitys sekä muut olosuhteet.

KORI-laissa ei ole erillissääntelyä kuolinpesän ilmoittajan rikosoikeudellisesta vastuusta. Lain 36 §:ssä on kuitenkin informatiivinen viittaus rikoslain (39/1889) 16 luvun säännöksiin rekisterimerkintärikoksesta ja väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle. Samassa säännöksessä on viittaus perintökaaren 20 luvun 11 §:ään, jossa säädetään vilpistä perunkirjoituksessa.

Oikeusministeriö on osallistunut edellä käsiteltyjen säännösten valmisteluun yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa ja pitää lakiehdotusta perusteltuna. Ennen asian käsittelyä lakivaliokunnassa oikeusministeriön tietoon on kuitenkin tullut tarve täydentää lakiehdotuksen 5 §:n 3 momentin 6 kohtaa ja 18 §:n 2 momenttia. Ensimmäinen täydennystarve liittyy niihin harvinaisiin tilanteisiin, joissa tuomioistuin vapauttaa perintökaaren 19 luvun 21 §:n nojalla testamentin toimeenpanijan tehtävästään.

Edellä ehdotettu muutos toteutettaisiin seuraavasti:

5 §:n 3 momentin 6 kohta (ehdotetut lisäykset lihavoitu):

6) tieto perintökaaren 19 luvun 1 §:ssä tarkoitetun pesänselvittäjän **ja 21 §:ssä tarkoitetun testamentin toimeenpanijan** nimestä ja muista tarpeellisista yksilöintitiedoista, mahdollisesta vapauttamisesta sekä ratkaisun ajankohdasta;

Toinen täydennystarve liittyy tilanteisiin, joissa ilman perillisiä kuollut perittävä on asunut kuollessaan vakinaisesti Ahvenanmaan maakunnassa. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 63 §:n nojalla perintö menee tällöin Ahvenanmaan maakunnalle. Maakunnan perintönä saama kiinteä tai siihen rinnastettava muu omaisuus, joka sijaitsee maakunnan ulkopuolella ja jota ei tarvita pesän velkojen kattamiseen, on kuitenkin luovutettava valtiolle.

Ehdotettua lakia kuolinpesän osakasrekisteristä ehdotetaan tästä syystä täydennettäväksi säännöksellä, jonka perusteella Digi- ja väestötietovirasto voisi luovuttaa tiedon perillisittä kuolleen kuolinpesästä Valtiokonttorin lisäksi myös Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle. Ehdotettu muutos toteutettaisiin seuraavasti:

18 §:n 1 momentti (kuten esityksessä)

18 §:n 2 momentti (ehdotettu lisäys lihavoitu)

Digi- ja väestötietovirasto voi luovuttaa Valtiokonttorille **ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle** tiedon kuolinpesästä, jossa 4 §:n 1 momentin perusteella muodostettujen perustietojen mukaan ei ole lakimääräisiä perillisiä.

3 Lakiehdotus nro 7: Laki perintökaaren 20 luvun muuttamisesta

Lakiehdotuksessa ehdotetaan useita muutoksia perintökaaren 20 lukuun. Perintökaaren 20 lukuun ehdotettavat muutokset kohdistuisivat kaikkiin kuolinpesiin eivätkä vain niihin kuolinpesiin, joissa on ryhdytty asioimaan sähköisesti.

Pääasialliset ehdotettavat muutokset ovat: 1) perunkirjoituksen toimittamista koskevan kolmen kuukauden määräajan pidentäminen kuuteen kuukauteen (1 §), 2) edellytys kuolinpesän yhteyshenkilön nimeämisestä (uusi 2 §:n 3 momentti), 3) sähköisen perunkirjoituksen mahdollistaminen (uusi 2 a §) ja 4) sähköisen perukirjan ja perukirjan sähköisen allekirjoittamisen mahdollistaminen (uusi 6 §:n 4 momentti). Lisäksi ehdotetaan perukirjan sisältöä koskevien tietojen ajanmukaistamista (3 §) ja

kuolinpesän osakasrekisterin tai perukirjan osakasluettelon vahvistamismenettelyä koskevien säännösten (9 a – 9 d §) ajanmukaistamista. Samalla ehdotetaan ajantasaistettavaksi lukuun sisältyvät vanhentuneet viittaukset toimivaltaiseen veroviranomaiseen ja päivitettäväksi muutoinkin luvussa käytettyä kieltä.

Oikeusministeriö on osallistunut perintökaaren 20 lukuun sisältyvien lakiehdotusten valmisteluun yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa ja pitää lakiehdotuksia perusteltuina.

4 Lakiehdotus nro 8: Laki ulosottokaaren 4 luvun 33 §:n muuttamisesta

Lakiehdotuksessa ehdotetaan lisättäväksi ulosottokaaren 4 luvun 33 §:ään uusi 5 a kohta, jonka perusteella ulosottomiehen tulee ilmoittaa kuolinpesäosuuden ulosmittauksesta Digi- ja väestötietovirastolle (DVV), jotta DVV voi puolestaan toteuttaa ehdotetussa kuolinpesän osakasrekisteriä koskevassa laissa (5 §:n 3 momentin 8 kohta) tarkoitetun velvoitteensa viedä asiaa koskeva merkintä kuolinpesän osakasrekisteriin.

Oikeusministeriö on osallistunut ulosottokaaren 4 luvun 33 §:ään kohdistuvan lakiehdotuksen valmisteluun yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa ja pitää lakiehdotusta perusteltuna.

5 Lakiehdotus nro 9: Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain muuttamisesta

Lakiehdotuksessa esitetään lisättäväksi otsikossa mainittuun lakiin säännös, jonka perusteella tuomioistuimen on ilmoitettava DVV:lle kuolinpesään määräämästään toimitsijasta tai määräämästään tai vapauttamastaan pesänselvittäjästä. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi aiemmin tehdyistä lainmuutoksista johtuvia päivityksiä.

Oikeusministeriö on osallistunut lakiehdotuksen valmisteluun yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa ja pitää lakiehdotusta perusteltuna. Ennen asian käsittelyä lakivaliokunnassa oikeusministeriön tietoon on kuitenkin tullut tarve täydentää lakiehdotusta vielä seuraavilla teknisluontoisilla muutoksilla:

1) Oikeusministeriö ehdottaa, että lain **2 §:n 1 momenttia** täydennetään siten, että siinä otetaan huomioon hyvinvointialueita ja niiden viranhaltijoita koskeva lainsäädäntö, joka tuli voimaan 1.7.2021. Hyvinvointialueiden myötä syntyi uusi viranomainen, ja osa kunnallisista viranhaltijoista siirtyi hyvinvointialueiden viranhaltijoiksi. Näin ollen on tarve lisätä hyvinvointialueiden viranhaltijat niiden henkilöiden joukkoon, joita tuomioistuinten ilmoitusvelvollisuus koskee. Koska pykälän 1 momentin muutos ei sisälly alkuperäiseen muutosesitykseen, tulee samassa yhteydessä muuttaa myös lakiehdotuksen johtolausetta.

2) Oikeusministeriö ehdottaa, että lakiin ehdotettavaa uutta **3 a §:n 1 momenttia** täydennetään vielä siten, että tuomioistuimella olisi ilmoitusvelvollisuus myös niissä harvinaisissa tilanteissa, joissa tuomioistuin vapauttaa testamentin toimeenpanijan tehtävästään.

Edellä ehdotetut muutokset toteutettaisiin seuraavasti (ehdotetut muutokset lihavoitu):

Johtolause:

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinten velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain (373/2010) 1 **ja 2 §**, 3 §:n 2 momentti ja 4 §:n 1 momentti sellaisina kuin niistä ovat **2 §** laissa 655/2023, 3 §:n 2 momentti laissa 1145/2019 ja 4 §:n 1 momentti laissa 1263/2018, sekä *lisätään* lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

2 §:n 1 momenttiin ehdotettava muutos (täydennettävä kohta lihavoitu):

Tuomioistuimen, joka on tuominnut valtion virkamiehen **taikka hyvinvointialueen**, kunnallisen tai evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijan rikoksesta, on ilmoitettava ratkaisustaan lähettämällä siitä jäljennös sille viranomaiselle, jonka alainen virkamies tai viranhaltija on. Evankelis-luterilaisen kirkon pappia koskevasta ratkaisusta on ilmoitettava lisäksi tuomiokapitulille. Tuomioistuimen on lähetettävä jäljennös myös oikeuskanslerille ja eduskunnan oikeusasiamiehelle edellä tarkoitetusta ratkaisusta samoin kuin ratkaisusta, jolla virkamiestä tai viranhaltijaa koskeva syyte on hylätty.

2 §:n 2 momentti (kuten HE:ssä)

3 a §:n 1 momentti

Tuomioistuimen on ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle perintökaaren 18 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla määräämästään toimitsijasta ja 19 luvun 1 §:n nojalla määräämästään taikka **6, 7 tai 21 §:n** nojalla vapauttamastaan pesänselvittäjästä **tai testamentin toimeenpanijasta** kuolinpesän osakasrekisteriin tehtävää merkintää varten, kun ratkaisu on täytäntöönpanokelpoinen. Kuolinpesän yksilöintitietojen ja ratkaisun päivämäärän lisäksi ilmoitetaan toimitsijan, pesänselvittäjän **tai testamentin toimeenpanijan** nimi ja muut tarpeelliset yksilöintitiedot.

3 a §:n 2 momentti (kuten HE:ssä)

6 Esityksen vaikutukset tuomioistuimiin ja oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisiin

Esityksen vaikutukset oikeusministeriön hallinnonalan viranomaisiin kohdistuvat pääasiallisesti ulosottoviranomaisiin ja tuomioistuimiin. Tuomioistuinten ilmoitukset kuolinpesän osakasrekisteriin kuolinpesän toimitsijan ja pesänselvittäjän määräämisestä sekä ulosottoviranomaisen ilmoitukset kuolinpesän osakkaan pesäosuuteen kohdistuvasta ulosmittauksesta ja turvaamistoimenpiteitä koskevista päätöksistä on tarkoitus automatisoida. Ilmoitusten automatisoiminen edellyttäisi erillistä teknistä toteutusta lähettäjän ja vastaanottajan tietovarantojen välille. Näistä automatisoinneista koituvia kustannuksia käsitellään tarkemmin hallituksen esityksen taloudellisissa vaikutuksissa (s. 28). Esityksen valmistelussa ei ole katsottu tarpeelliseksi esittää resursointia lisämäärärahaesityksillä valtion vuoden 2027 talousarvioon. Uudistuksesta aiheutuvista taloudellisista kustannuksista ja niiden kattamisesta on sovittu ministeriöiden kesken siten, että ne katetaan Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito- ohjelman aiemmilta vuosilta siirtyvistä määrärahoista. Oikeusministeriö pitää ratkaisua perusteltuna.